نگاه

حق حیات حیوانات

ابراهیم ایوبی . وکیل دادگستری

● شنبه هفتم شهریور خبرگزاری «ایرنا» خبر دلخراشی را منتشر کرد: یک زن ۶۰ ساله به‌همراه ۲۰۰ قلاده گربه بر اثر آتش‌سوزی در یک مرکز حمایت از حیوانات آسیب‌دیده در اشتهارد سوختند. علت وقوع حادثه هنوز روشن نیست و توسط کارشناسان در دست بررسی است. این مرکز ۱۰ سال قبل با هزینه شخصی خانم «شعله رئوفی» ایجاد شده بود. در هفته‌های گذشته نیز اخبار دلخراش دیگری از آزار و اذیت حیوانات منتشر شد. پرسشی که مطرح می‌شود این است: «آیا حق حیات و زندگی تنها مختص انسان‌هاست؟» مهاتما گاندی می‌گوید: «میزان مدنیت یک جامعه را با معیار رفتار با حیوانات می‌توان سنجید». در روایات اسلامی نیز فراوان سخن از حقوق حیوانات به میان آمده است. در روایتی از امام‌صادق(ع) نقل شده است: «زنی به‌خاطر اینکه گربه‌ای را در بند کرده بود و آن حیوان از تشنگی جان داده بود، دچار عذاب شد». (وسایل‌الشیعه، کتاب قصاص، حدیث ۱۳) همچنین امام‌علی(ع) در نامه چهل‌وهفتم نهج‌البلاغه فرموده‌اند: «مبادا هیچ انسان یا حیوانی را مثله کنید، هرچند آن حیوان سگ هار باشد». فصل بیست‌وششم بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی تحت عنوان «احراق و تخریب و اتلاف اموال و حیوانات» به تعیین مجازات حیوان‌آزاری پرداخته است. در ماده ۶۷۹ این قانون می‌خوانیم: «هرکس به عمد و بدون ضرورت حیوان حلال‌گوشت متعلق به دیگری یا حیوانی که شکار آنها توسط دولت ممنوع اعلام شده است را بکشد یا مسموم یا تلف یا ناقص کند، به حبس از نودویک روز تا شش‌ماه یا جزای نقدی از یک میلیون‌وپانصدهزار ریال تا سه میلیون ریال محکوم خواهد شد». صرف‌نظر از اینکه قانون‌گذار تحقق بزه حیوان‌آزاری را مقید به «حلال‌گوشت» بودن کرده است- به قول یکی از استادان حقوق کیفری، با این شرط کشتن «جوجه» دیگری جرم است ولی تلف‌کردن «فیل» دیگری مجرمانه نیست! - میزان مجازات تعیین‌شده نشانگر حساسیت قانون‌گذار به حقوق حیوانات است. در سال ۱۳۸۷ رئیس شعبه ۱۰۲ دادگاه جزائی «فسا»، واقع در استان فارس، در رأیی جالب که مورد تحسین جامعه حقوقی نیز قرار گرفت، فردی را که با ریختن بنزین الاغی بی‌صاحب را آتش زده بود، به ۵۰ ضربه شلاق محکوم کرد. از آنجایی که ماده ۶۷۹ قانون مجازات اسلامی «حلال‌گوشت» بودن را شرط مجازات دانسته و از منظر شرعی الاغ «حلال‌گوشت» محسوب نمی‌شود؛ قاضی برای حل این معضل به ماده ۶۳۸ همان قانون (تظاهر به عمل حرام) استناد کرد. البته این دادرس خلاق، مجازات شلاق را به: «فراگیری ۲۰ حدیث از معصومین علیهم‌السلام با مضامین مهربانی با حیوانات و رفتار انسانی با آنها»، «خودداری از کاشتن کاهو به‌مدت یک‌سال» (زیرا ارتکاب عمل محکوم‌علیه ناشی از ورود الاغ به مزرعه کاهو بوده است) و «تغذیه و نگهداری یک رأس الاغ بلاصاحب به‌مدت سه‌ماه» تبدیل کرده است. «شرکت ساماندهی و صنایع مشاغل شهر» امسال در اقدامی شایسته از معاونان شهری و فضای سبز مناطق ۲۲ گانه تهران خواسته است به جهت پاسداشت حقوق حیوانات و رعایت فرهنگ و ادب فارسی، در نگارش تمامی مکاتبات اداری از واژه «سگ‌های بدون‌صاحب» به‌جای «سگ‌های ولگرد» استفاده شود. امید است با آموزش رفتار مسئولانه نسبت به حیوانات براساس منابع اخلاقی، دینی و قانونی به فرزندانمان، در آینده شاهد کاهش آزار و اذیت حیوانات باشیم.

حسین سلیمی در گفت‌وگو با «شرق»:

در ۲ سال گذشته هیچ دانشجویی حکم سیاسی نگرفته است

مهدی بابایی: یک ماه از عمر دولت حسن روحانی نگذشته بود که وعده‌های رئیس‌جمهور درباره دانشگاه‌ها کم‌کم رنگ عملی‌شدن به خود گرفت و در تاریخ دهم شهریورماه ۹۲، سیدصدرالدین شریعتی از ریاست بزرگ‌ترین دانشگاه علوم انسانی کشور برکنار شد و جعفر توفیقی، سرپرست وقت وزارت علوم، حسین سلیمی را جانشین او کرد؛ انتصابی که واکنش‌ها و حواشی زیادی در پی داشت، سرانجام به تأیید شورای‌عالی انقلاب فرهنگی هم رسید و سلیمی رسما ریاست دانشگاه علامه طباطبایی را برعهده گرفت؛ دانشگاهی که در طول هشت سال گذشته تفکیک جنسیتی را به خود دید و برخی از رشته‌های دانشگاهی‌اش دستخوش تغییرات شده بود و افرادی خارج از چارچوب به عضویت هیأت‌علمی‌اش درآمده یا به تدریس در آن پرداخته بودند، با آمدن رئیس جدید در آستانه فصلی جدید قرار گرفت و مطالبات بسیاری از دانشجویان نیز باید پاسخ داده می‌شد... . گفت‌وگوی «شرق» با سلیمی که ظهر یکی از گرم‌ترین روزهای تابستان در دفتر کارش برگزار شد، از عملکرد دوساله‌اش در دومین سالگرد ریاست وی بر دانشگاه آغاز شد و در ادامه به مباحثی چون نصب دوربین‌های مداربسته، دانشکده علوم اجتماعی، تفکیک جنسیتی، بازگشت اساتید بازنشسته، انتقادات دانشجویان از ریاستش و... رسید. دراین‌میان برخی موضوعات هم فقط برای اطلاع خبرنگار مطرح شد که رعایت اخلاق اجازه انتشارشان را نمی‌دهد.

عکس: رئوفه رستمی، شرق

دوسال بعد از رفتن صدرالدین شریعتی، در دانشگاه علامه چه گذشته است؟

براساس برنامه‌ای که داشتیم عمل‌کردیم و حتی جلوتر از آن هم هستیم. دوسال پیش زمانی که سرپرست وقت وزارت علوم از من برای ریاست دانشگاه علامه دعوت کرد، برنامه‌هایم را در اختیار او قرار دادم و بعد از بررسی این برنامه‌ها، برای ریاست دانشگاه انتخاب شدم. این برنامه سرفصل‌هایی اصلی داشت؛ مانند اصلاح ساختار هیأت‌علمی، نسبت استاد به دانشجو، انجام فعالیت‌های عمرانی برای جبران کاستی‌های دانشگاه، سرفصل‌های علمی، اصلاح فرایند جذب دانشجو و استاد، ساختار آموزشی و مواردی از این دست که باید اصلاح می‌شد و تاکنون اقدامات خوبی انجام شده و بسیاری از این رویه‌ها اصلاح شده است.

درباره اصلاحاتی که انجام داده‌اید، بیشتر توضیح می‌دهید؟

ببینید اساتید دانشگاه در فرایندهای علمی دانشگاه نقش زیادی نداشتند، ما اینها را اصلاح کردیم. درباره نسبت استاد به دانشجو، ما این نسبت را از یک به ۴۲ به یک به ۳۴ رساندیم، ضمنا روند جذب تعداد زیادی از مربیان را متوقف کردیم و به‌جای آن با استفاده از روند قانونی و سخت‌گیری علمی، تعدادی اعضای هیأت‌علمی جدید را جذب کردیم. ارتقای رتبه حدود ۷۰ نفر از استادان ما باقی مانده بود که اینها به سرعت انجام شد و تعداد زیادی از آنها ارتقا گرفتند به‌طوری که الان بیش از یک‌سوم استادان دانشگاه علامه رتبه علمی دانشیار به بالا هستند که این ساختار هیأت علمی و رتبه دانشگاه ما را دگرگون می‌کند. در حوزه پژوهش دانشگاه ما رتبه پایینی داشت و البته هنوز هم به نقطه مطلوب نرسیده و در حوزه تولید مقالات بین‌المللی رتبه دانشگاه ما چندان بالا نیست، چراکه ساختار تولیدات علمی مستمر در دانشگاه ما ایجاد نشده است. ایجاد یک دانشگاه پژوهش محور که به‌کارآفرینی و حوزه اجرا هم متصل شود کار بسیار دشواری است که البته این ساختار اصلاح شده و نتیجه‌اش هم دوبرابرشدن تعداد مقالات پژوهشی ما در مدت دو سال است. قراردادهای پژوهشی ما با دستگاه‌های اجرائی شش برابر شده و فعالیت‌های بین‌المللی ما از رقمی نزدیک به صفر به حدی رسید که مورد تقدیر وزارت علوم گرفته است. در گذشته دانشگاه علامه دفتر امور بین‌الملل نداشت که آنها را احداث کردیم و در نتیجه آن حجم قابل توجهی از مبادله استاد و دانشجو در حال انجام است، اما تا باردادن آن زمان زیادی لازم است چراکه اثربخشی اقدامات در حوزه پژوهش فرایندی یکی، دوساله نیست. در حوزه نظریه‌پردازی وقتی که استادان ما احساس آرامش بیشتری کردند، به یکباره تعداد کرسی‌های برگزارشده در دانشگاه علامه دو برابر از کل دانشگاه‌های دیگر شد. در کل در ساختار آموزشی و پژوهشی ما تحول جدی ایجاد شده است.

درباره روند جذب دانشجو هم بگویید، خاطرم هست انتقادات زیادی از این روند در دوران ریاست قبلی مطرح شده بود.

ما ساختار پذیرش دانشجو را هم دگرگون کردیم و تلاش کردیم تا با گرفتن دانشجوی نوبت اول، بالابردن تعداد دانشجو روزانه و کانالیزه و علمی‌کردن پذیرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی مخصوصا با بستن راه‌های ورودی دانشجوی دکترا به هر قیمتی این روند را اصلاح کنیم. الان دانشجوی دکتری در علامه فقط از طرق قانونی و با آزمون و بررسی علمی دقیق توسط گروه‌های آموزشی وارد می‌شود. با انجام این اصلاحات سطح و رتبه دانشجویان پذیرفته شده افزایش یافت. ما اصلاحات ساختاری دیگری را هم مد نظر داریم که ان‌شاءالله به زودی به نتیجه می‌رسد، مثلا بعضی از رشته‌های دانشگاه علامه طباطبایی آینده کاری مناسبی نداشتند و همین موضوع باعث ناامیدی دانشجویان می‌شد، ما احساس کردیم این در ساختار آموزشی دانشگاه ریشه دارد و دانشجویان مهارت‌های لازم برای ورود به بازار کار را ندارند، به همین دلیل برنامه‌ای داریم که هر دانشجو یک یا دو مهارت فنی و حرفه‌ای را بیاموزد که اجرای آزمایشی آن موفق بود و احتمالا از سال آینده آن را اجرا کنیم.

طرح تجمیع دانشگاه که با موافقت دولت اصلاحات آغاز شده بود، به کجا رسید؟

دانشگاه علامه باوجود پرآوازه‌بودن، نقایصی بسیار جدی در کالبد آموزشی و پژوهشی خود داشت؛ نقص‌هایی جدی که واقعا در یک دانشگاه پذیرفتنی نیست. دانشگاهی که ۵۸ سال سابقه دارد و حدود ۳۱ سال است که به نام علامه طباطبایی تجمیع شده یک سری فضاهای کاربردی اساسی مانند کتابخانه مرکزی، مسجد و... را نداشت. دانشکده‌هایی داشتیم که روی کاغذ وجود داشتند اما به دلیل نبود ساختمان مناسب هرگز شکل نگرفته بودند، مانند دانشکده ارتباطات. نداشتن فضاهای کالبدی امکان برنامه‌ریزی و گسترش‌های علمی و آکادمیک را هم از ما می‌گرفت، بنابراین جهش در فعالیت‌های عمرانی را نیز یکی از اولویت‌های جدی خود قرار دادیم و این جهش در این دو سال اتفاق افتاد. در ۲۴ سال گذشته حدود ۲۳ تا ۲۴ هزار متر فضای آموزشی ساخته و به دانشگاه اضافه شده بود و در این دو سال معادل این رقم ساختمان ساخته شده که بخشی از آنها افتتاح شده، بخشی تا مهرماه و بخشی دیگر نیز تا سال ۹۵ افتتاح خواهد شد. ساختمان دانشکده‌های روان‌شناسی، ارتباطات، مدیریت، تربیت بدنی، مسجد دانشگاه، درمانگاه و مرکز فرهنگی ازجمله این ساختمان‌ها هستند. اگر اینها به بهره‌برداری برسد، ظرف سه سال ۳۸ هزار متر فضای آموزشی ساخته‌ایم که نزدیک ۱.۷ برابر کل ۲۴ سال گذشته است.

در پروژه‌هایتان خوابگاه نساختید؟ کیفیت خوابگاه‌ها یکی از مواردی است که موردانتقاد دانشجویان علامه است.

خیر. البته ما در فضاهای خوابگاهی دخترانه‌مان تعدادی از فضاهایی که قبلا از آنها استفاده اداری می‌شد را به فضای خوابگاه‌های دخترانه اضافه کردیم، مثلا در خوابگاه اصلی که ۸۰۰ دانشجو در آن بودند، دو ساختمان دیگر را به خوابگاه تبدیل کردیم و ظرفیت آن از اول مهر هزار نفر خواهد شد. البته این را هم بگویم که از نظر استانداردهای صندوق رفاه دانشجویان، ما فضای خوابگاهی مناسبی داریم و اتاقی که از نظر صندوق باید هشت‌نفره باشد در دانشگاه ما شش‌نفره است، البته شاید استانداردهای صندوق رفاه برای بسیاری از دانشجویان و اهل نظر مناسب نباشد و اگر این را بپذیریم، وضعیت خوابگاه‌های ما هنوز مطلوب نیست.

دانشجویان علامه شاید توقع بیشتری از سلیمی داشته باشند، در دوران گذشته دانشگاه به‌نوعی فضای امنیتی داشت. برای بسیاری از دانشجویان پرونده‌های انضباطی تشکیل داده شد و...؛ آن فضا، امروز چقدر تغییر کرده است؟

من ادعا می‌کنم ما در همه زمینه‌ها تغییر کردیم، زیاد هم تغییر کردیم اما چندان جنجال نکرده‌ایم. البته شاید در بعضی از زمینه‌ها تغییر ما کافی و در حد انتظار نبوده، بنده اصلا این ادعا را ندارم که عملکردی بی‌نقص داشتم. هیچ‌کس هم نمی‌تواند چنین ادعایی بکند. البته خیلی خوشحالم که فضای دانشگاه ما باز است و استادان و دانشجویان ما به‌راحتی خطاهای ما را به ما منتقل می‌کنند و ما هم استقبال می‌کنیم.

پس از انتقادات به خودتان باخبر هستید؟

بله، بسیار زیاد. حتی جلسات مفصلی با استادان و دانشجوها در این زمینه دارم. درمورد مسائل انضباطی که اشاره کردید، این را برای اولین‌بار به شما می‌گویم که ما در دو سال گذشته حتی احکام انضباطی سیاسی نداشتیم، در دو سال گذشته حدود ۹۸ درصد احکامی که در کمیته انضباطی مطرح شده احکام متعارف مربوط به تقلب‌های امتحانی است و تنها هشت یا ۹ مورد آن احکام مربوط به مسائل اخلاقی بوده که باید به آن رسیدگی می‌شد. ماهیت و اشخاص حقیقی کمیته انضباطی در دانشگاه علامه تغییر کرده است. دانشگاهی که ممکن بود تعداد زیادی حکم انضباطی در حوزه سیاسی داشته باشد تحول یافته و این یعنی نقش کمیته انضباطی به نقش هدایتی و همراهی با دانشجویان تبدیل شده است.

پس باید رویه حراست هم تغییر کرده باشد.

کاملا. اصلا حراست به مسائل دانشجویی و این موارد وارد نمی‌شود و چنین رسالتی را برای خودش قائل نیست. قبلا ممکن بود دانشجویی حرفی بزند بلافاصله به حراست احضار شود، درحالی‌که الان حراست چنین جایگاهی ندارد. ما معاونت فرهنگی در دانشگاه را مستقل کردیم و تمام اقدامات در حوزه دانشجویی در معاونت فرهنگی رخ می‌دهد. البته این را هم بگویم که دانشگاه مجموعه‌ای انسانی است و ممکن است یکی، دو نفر از افراد حاضر در آن هم مسائلی پیدا کنند. اما آن رویه‌ای که تا هرکس از استاد و دانشجو خطا کرد، به حراست احضار شود، دیگر این‌طور نیست و ما حراست را به کمک‌کار آنها تبدیل کرده‌ایم. حراست ما تلاش می‌کند که امنیت‌آفرین باشد نه هراس‌آفرین.

ولی به نظر می‌رسد تا حدودی همان فضای قبلی، حداقل به‌لحاظ احساس امنیت در میان دانشجویان حاکم است، برای ارتقای احساس امنیت در دانشجویان چه کار کرده‌اید؟

به نظرم این قضاوت درست نیست. البته ممکن است به دانشجویی مثلا برای سیگارکشیدن که در فضای دانشگاه ممنوع است تذکری داده شود و مایه ناراحتی او شود اما بسیار بعید است که کسی در شرایط کنونی احساس فضای امنیتی بکند. براساس نظرسنجی‌های مختلف از اساتید و دانشجویان، احساس امنیت در میان آنها افزایش چشمگیری پیدا کرده و برداشت خود من هم همین است. شاید مطلوب نباشد اما ارتقا پیدا کرده و الان شاید هراسی وجود نداشته باشد و من برای اثبات آن حاضرم که دانشگاه را در معرض یک نظرسنجی علمی دیگر قرار دهم.

حداقل می‌توان گفت که به حد مطلوب دانشجویان نرسیده است، مثلا درمورد دوربین‌های نصب‌شده در دانشکده علوم اجتماعی که دانشجویان می‌گفتند شما قول جمع‌آوری آنها را داده بودید.

من هیچ‌وقت چنین قولی ندادم، چون خیلی از دوربین‌ها مربوط به سیستم امنیتی کشور است. این کاملا در اختیار من نیست. جمع‌آوری بعضی از دوربین‌ها هم اصلا به صلاح نیست، مثلا در برخی از محیط‌ها ممکن است سرقت انجام شود و یک نفر از بیرون بیاید و چیزی را ببرد. من قولی دادم که تا امروز پای آن ایستاده‌ام؛ من قول دادم که از طریق دوربین‌ها برای هیچ دانشجویی هیچ مشکل امنیتی درست نشود که تا امروز پای این قول ایستاده‌ام. دانشجویانی که منتقد من بودند، ولی برای آنها احترام قائلم و برای هیچ‌کدام کوچک‌ترین مشکلی ایجاد نشد. امروز شما به هر مغازه‌ای هم بروید، دوربین مداربسته در آن نصب شده است.

ادامه در صفحه ۱۷

گزارش

طاعون نشخوارکنندگان به زنجان رسید

● **شرق:** بیماری طاعون نشخوارکنندگان کوچک پس از تلف‌کردن حدود ۴۰۰ رأس کل و بز در منطقه حفاظت‌شده هفتادقلعه اراک، به زنجان رسید. براساس اعلام اداره محیط‌زیست زنجان، در منطقه شکارممنوع خرمنه‌سر شهرستان طارم، از توابع این استان این بیماری تاکنون منجر به تلف‌شدن ۴۱ رأس کل و بز وحشی شده است. مسئول روابط‌عمومی اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان زنجان گفت: احتمال اینکه تعداد تلفات کل و بز موجود در این منطقه با وجود این بیماری افزایش یابد، دور از انتظار نیست. اکیپ‌های این اداره کل بی‌وقفه و با تمام توان در حال پایش و جست‌وجوی منطقه هستند تا لاشه‌ها را پس از کشف به صورت کامل معدوم کنند تا اثری از آنها باقی نماند. به گزارش ایرنا، نهم شهریور جاری پس از یافت‌شدن پنج لاشه کل و بز در منطقه شکارممنوع خرمنه‌سر و وجود علایم این بیماری روی لاشه‌ها، حفاظت محیط‌زیست زنجان به دلیل اهمیت موضوع، جلسه کمیته اضطراری مخاطرات زیست‌محیطی را تشکیل داد.

به‌دلیل اهمیت بسیار بالای موضوع، دهم شهریور اکیپ‌هایی متشکل از محیط‌بانان و کارشناسان به این منطقه اعزام و یک روز پس از آن موفق به کشف هفت لاشه کل و بز دیگر شدند. با قوت‌گرفتن موضوع و ادامه جست‌وجوها در منطقه درگیر با بیماری طاعون نشخوارکنندگان، روز پنجشنبه نیز لاشه ۱۱ کل و بز دیگر مشاهده شد. با کشف لاشه ۴۱ رأس کل و بز در این منطقه، وجود بیماری طاعون نشخوارکنندگان کوچک، قطعی شده است و دستگاه‌های ذی‌ربط برای مهار و کنترل آن تلاش وافر دارند. منطقه شکارممنوع خرمنه‌سر در شهرستان طارم که از آبان سال ۸۱ جزء مناطق شکارممنوع اعلام شد، در شمال استان زنجان و دامنه جنوبی سلسله‌جبال البرز واقع شده و وسعت آن حدود۷۷هزارو ۸۸۵ هکتار بوده و دامنه تغییرات ارتفاعی آن نیز از ۳۰۰ تا دوهزارو ۸۰۰ متر است. حیات‌وحش منطقه شامل کل و بز، خرس قهوه‌ای، پلنگ، سیاه‌گوش، گرگ، کفتار، گراز، کبک دری، کبک چیل، طرلان، دلیجه، شاه‌بوف، عقاب طلایی و انواع پاسری‌فرم‌هاست. این منطقه دارای گونه‌های گیاهی‌ای نظیر ارس، بلوط، گردو، بنه، ازگیل، زالزالک، سیاه‌تلو، افرا، داغداغان، ولیک، آلبالو تلخه، بادام کوهی، راش و انواع گون است. براساس آخرین سرشماری صورت‌گرفته، در زمان حاضر قریب به یک‌هزار رأس کل و بز در منطقه شکارممنوع خرمنه‌سر در شهرستان طارم زیست می‌کنند. طاعون نشخوارکنندگان از دو ماه پیش در منطقه هفتادقله اراک شروع شد. این بیماری بیشتر از ۳۵۰ رأس کل و بز در این منطقه را از بین برد. مسئول منطقه حفاظت‌شده هفتادقله اراک در این رابطه به مهر گفت: ۹۵ درصد از کل تلفات نشخوارکنندگان کوچک و تقریبا ۳۳۰ لاشه یافت‌شده در منطقه را کل و بز تشکیل می‌دهند و پنج‌درصد از تلفات یعنی۲۰ لاشه نیز قوچ و میش (گوسفند وحشی) هستند که البته این آمار فقط مربوط به لاشه‌های یافت‌شده است و از تعداد لاشه‌های مناطق صعب‌العبور، آماری در دست نیست. طبق آمار سال گذشته، حدود یک‌هزارو ۶۰۰ رأس کل و بز در این منطقه زندگی می‌کردند که تاکنون ۲۰ درصد از این جمعیت کل و بز، بر اثر ابتلا به طاعون نشخوارکنندگان کوچک از بین رفته‌اند.

جدول ۲۳۵۰ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- رمانی نوشته «چارلز دیکنز» انگلیسی- اختلالی عصبی و غیرارادی ۲- عالم به احکام شرعی- کشتی کوچک- چاشنی‌های غذایی ۳- طول زندگی- به هیچ‌وجه- دفعه، بار ۴- نوبت کاری- بعضی- از مذاهب مسلمانان ۵- از دل پرسوز برآید- قاطر- بازیکنی که در باشگاهی غیر از باشگاه‌های کشورش بازی می‌کند ۶- از هم جدا شده- شهری در پاکستان- تنها استان ایران که فقط یک شهرستان دارد ۷- چاره‌اندیشی- بیماری دیفتری- حداد ۸- شبانگاه- به ناز راه‌رفتن- ناامید ۹- یکپارچگی- جلگه پهناور در نواحی نیمه‌خشک- پهلوان افسانه‌ای آذری‌ها ۱۰- دورنمای عمر- از گل‌های زیبای بهاری- پول چای ۱۱- آرشیویست- نوشیدنی مستی‌آور- گوشت آذری ۱۲- از گیاهان آپارتمانی که از نور وسط روز بیزار است- دایی شیرازی- وقت و هنگام ۱۳- قتل سیاسی- مظهر سردرگمی- گل ته حوض ۱۴- سوره هشتاد و یکم قرآن- رنجور و ناتوان- همپا ۱۵- داروی بیهوشی- قسمتی از زمین که در بالای خط استوا قرار دارد.

عمودی:

۱- دورکردن و راندن- درخواست عاجزانه- بی‌نظیر ۲- پارچه‌ها- میوه‌ای معطر- نوعی بالاپوش ۳- جزیره ایرانی در استان هرمزگان- امر فقهی که ترک و انجام آن مساوی است- هنرپیشه مرد ۴- انتها- گناهکار- آب دادن به کشتزار ۵- سومین فرمانروای خوارزمشاهی- درختی با چوب بسیار سخت- تخیلی نویس ادبیات فرانسه ۶- کاستی- مقابل تقدم- با ارزش ۷- قوس‌های هلالی پیوسته- غریبه- عموی عرب ۸- تمایل زن باردار به برخی خوراکی‌ها- حس بساوایی- پرنده‌ای با پاهای بلند ۹- نیمه چیزی- قوه ابتکار- نویسنده نمایش‌نامه «خسیس» ۱۰- مخصوص- افسرده- معبود ۱۱- مسیر حرکت- واحدپول چین- چاک ۱۲- اضطراب و تشویش- منافق- پایتخت ایتالیا ۱۳- اهانت- پیک کاغذی- فرمانده گله گرگ‌ها ۱۴- حرف دهن‌کجی- زیر پیراهنی- کتاب حضرت عیسی (ع) ۱۵- فرسوده- سوره هفتادوهفتم قرآن- پاک و پاکیزه.

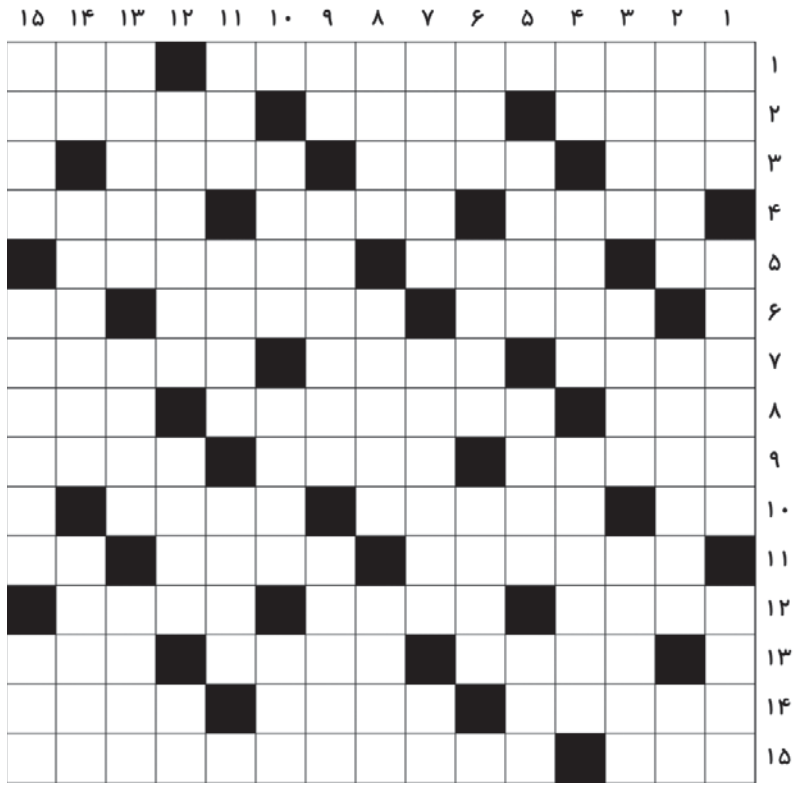

حل سودوکو سخت

۴	۵	۱	۶	۳	۷	۲	۸	۹
۹	۲	۶	۱	۴	۸	۵	۷	۳
۳	۷	۸	۲	۹	۵	۱	۴	۶
۱	۶	۳	۸	۲	۹	۴	۵	۷
۲	۴	۷	۵	۱	۳	۶	۹	۸
۵	۸	۹	۴	۷	۶	۳	۲	۱
۸	۳	۴	۷	۵	۱	۹	۶	۲
۷	۹	۵	۳	۶	۲	۸	۱	۴
۶	۱	۲	۹	۸	۴	۷	۳	۵

حل سودوکو ۱۳۴۶

۶	۸	۹	۷	۳	۴	۲	۱	۵
۱	۴	۷	۵	۹	۲	۳	۶	۸
۲	۳	۵	۶	۸	۱	۴	۹	۷
۴	۶	۸	۲	۵	۷	۹	۳	۱
۷	۵	۳	۹	۱	۶	۸	۴	۲
۹	۱	۲	۸	۴	۳	۷	۵	۶
۵	۲	۶	۴	۷	۹	۱	۸	۳
۳	۷	۴	۱	۶	۸	۵	۲	۹
۸	۹	۱	۳	۲	۵	۶	۷	۴

جدول ۲۳۴۹

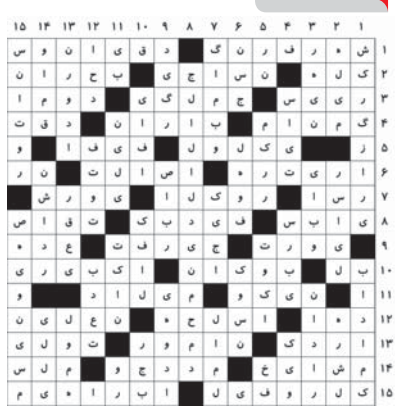

سودوکو سخت ۱۳۴۷

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۸	۶					۷	۳	
۵		۱						
۷					۶		۸	۱
۹		۵	۶	۷	۲	۳		
			۳	۹	۸			
۲			۵	۴	۱		۷	
			۲		۵	۸	۹	
۴								۳
۶					۴	۱		

سودوکو ۱۳۴۷

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۲		۹	۷	۴	۱			۸
۷		۱					۴	
		۶		۸		۳	۱	
	۹		۲	۵		۷	۸	۱
۶	۷							۲
	۲		۳				۶	۵
۵		۳	۸	۲	۷			
۸			۶	۱	۹			
		۲	۴	۳	۵		۷	